

fisheries.no

the official
norwegian site

Norsk fiskeriforvaltning

Innhold

Norge – lange tradisjoner for høsting av havet	3
Norsk fiskeriforvaltning – bærekraftig høsting av havets ressurser	6
Internasjonalt fiskerisamarbeid	9
Kamp mot ulovlig, urapportert og uregulert fiske	13
Norske fiskerimyndigheter	15

Norge – lange tradisjoner for høsting av havet

Til alle tider har mennesker i Norge levd av havet, og mange av våre kystsamfunn baserer seg fortsatt på høsting av marine ressurser.

Fiskeri har alltid vært en sentral del av norsk næringsliv, og Norge har råderett over noen av verdens rikeste havområder. Nordsjøen, Norskehavet og Barentshavet er alle svært produktive områder, og gir grunnlag for store fiskebestander i norske farvann.

Fiskerisektoren er en av Norges viktigste eksportnæringer. Helt siden 1100-tallet har tørrfisk vært et viktig eksportprodukt. I dag er Norge en av verdens største leverandører av sjømat både fra fiske og havbruk.

Bærekraftig forvaltning

Bærekraftig høsting av de levende marine ressursene er et fundament i norsk fiskeriforvaltning. Det er en forutsetning for bærekraftig høsting at de marine økosystemene fungerer. Å sikre et funksjonelt økosystem er derfor et grunnleggende prinsipp for all aktivitet knyttet til fiske, fangst og havbruk.

I dag er alle større bestander av kommersiell verdi regulert gjennom kvoter og adgangsreguleringer.

Solid erfaring innenfor marin forskning og fiskeriforvaltning

Norsk fiskeriforvaltning er basert på vitenskapelige råd. Fiskeridirektoratet og Havforskningsinstituttet har drevet fiskeriforvaltning og havforskning i over 100 år. Begge ble opprettet i 1900. I 1946 var Norge det første landet i verden som opprettet et fiskeridepartement.

Bærekraftig høsting forutsetter at de marine økosystemene fungerer. Å bidra til et sunt økosystem er derfor et grunnleggende prinsipp for all aktivitet knyttet til fiske, fangst og havbruk.

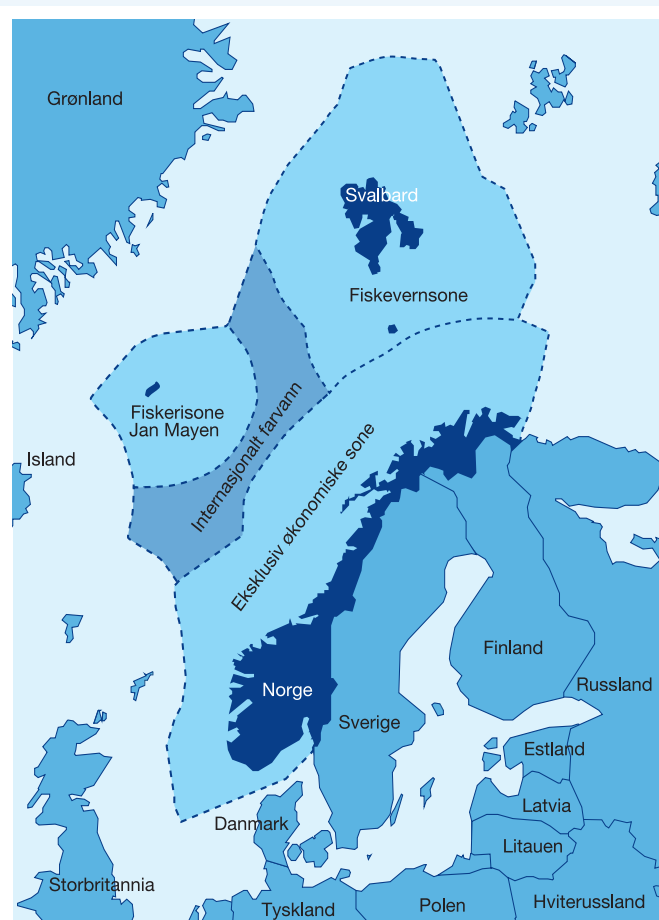
Områder under norsk fiskerijurisdiksjon

Norge har opprettet tre soner på 200 nautiske mil. Den eksklusive økonomiske sonen rundt fastlandet ble opprettet med virkning fra 1977.

Det ble opprettet en fiskevernsoner ved Svalbard med virkning fra 1977, og fiskerisonen ved Jan Mayen ble opprettet med virkning fra 1980.

Den folkerettslige basis for sonene er FNs havrettskonvensjon fra 1982.

Den 15. september 2010 undertegnet Norge og Russland en avtale om avgrensningen i Barentshavet og Polhavet. Avtalen er godkjent av Stortinget og den russiske Dumaen, og trådte i kraft 7. juli 2011. Samtidig ble den gamle «Gråsonen» opphevet.

Norsk fiskeriforvaltning – bærekraftig høsting av havets ressurser

De fleste viktige fiskebestandene vandrer mellom norske og utenlandske farvann, og derfor er nært samarbeid med nabolandene en forutsetning for god forvaltning. Det betyr at de viktigste forvaltningsbeslutningene ofte fastsettes gjennom internasjonale forhandlinger. De danner grunnlaget for den nasjonale beslutningsprosessen.

Vitenskapelige råd av stor betydning

Den norske forvaltningen av livet i havet er basert på de beste tilgjengelige vitenskapelige råd. En økosystembasert fiskeriforvaltning krever kunnskap om bestandsstørrelser og andre fakta, i tillegg til kunnskap om økosystemene som bestandene er en del av. De fleste bestandene som har interesse for Norge, blir vurdert i samarbeid med forskere fra

flere land gjennom Det internasjonale rådet for havforskning (ICES).

Forvaltningsprosessen

Råd og anbefalinger fra ICES utgjør hovedgrunnlaget for fastsetting av fiskekvoter. Forskere fra medlemslandene utarbeider de ulike rådene i grupper og rådgivende komiteer. Etter at ICES har kommet med sine kvotetilrådinger, starter forhandlingene mellom Norge og andre stater.

Når de internasjonale forhandlingene er fullført, starter den nasjonale behandlingsprosessen for reguleringer. Fiskeridirektoratet kommer med forslag til den nasjonale reguleringen.

Reguleringskretsløpet

De berørte partene involveres gjennom åpne høringsmøter, hvor fiskerorganisasjoner, fiskeindustrien, fagforeninger, Sametinget, lokale myndigheter, miljøorganisasjoner og andre berørte parter deltar.

I det siste trinnet i denne prosessen avgjør Fiskeri- og kystdepartementet hvordan kvotene skal fordeles på de ulike fartøyene, og departementet fastsetter de tekniske

retningslinjene for hvordan fisket skal gjennomføres det kommende året.

Økosystembasert fiskeriforvaltning

Det grunnleggende prinsippet i den norske forvaltningen av havets ressurser er bærekraftig høsting. Begrepet «bærekraftig» er generelt definert som «en bruk eller utvikling som dekker dagens behov uten å gå på bekostning av fremtidige generasjoners mulighet til å dekke sine behov». For fiskeriforvaltningen innebærer dette kontinuerlig høsting av bestander som tåler slik beskatning.

Målet til norske myndigheter er å ha en økosystembasert tilnærming til fiskeriforvaltningen for på denne måten å sikre bærekraftig høsting. Dette krever ny kunnskap og bedre forståelse for sammenhengen i de marine økosystemene.

Internasjonalt fiskerisamarbeid

Norsk fiskeriregulering er basert på lovgivning og samarbeid på internasjonalt plan. Havrettskonvensjonen utgjør det globale, folkerettslige rammeverket for bruk av havet, og FN-avtalen om fiske på det åpne hav (UN Fish Stock Agreement) danner det juridiske grunnlaget for fiskeriforvaltningen på verdenshavene. Norge deltar også i FAOs (FNs organisasjon for mat og landbruk) fiskerisamarbeid.

Regionalt samarbeid om fiskeriforvaltning

Norge er medlem av fem regionale fiskeriforvaltningsorganisasjoner (RFMOer). Disse er Den nordøst-atlantiske fiskerikommisjonen (NEAFC) og Den nordvest-atlantiske fiskerikommisjonen (NAFO).

Videre er Norge medlem av Den sørøst-atlantiske fiskerikommisjonen (SEAFO), Den internasjonale kommisjonen for bevaring av atlantisk tunfisk (ICCAT) og Konvensjonen for bevaring av levende marine ressurser i Antarktis (CCAMLR).

Norge er også medlem av Den nordatlantiske sjøpattedyrkommisjonen (NAMMCO) og Den internasjonale hvalfangstkommisjonen (IWC).

Regionale fiskeriforvaltningsorganisasjoner har de siste årene vokst i omfang og betydning. Det skyldes primært den økte betydning organisasjonene har fått gjennom FN-avtalen om fiske på det åpne hav fra 1995, og gjennom

samarbeidet i kampen mot ulovlig, urapportert og uregulert fiske (UUU-fiske).

Russland

Norge og Russland forvalter felles bestander av torsk, hyse, blåkkeite og lodde i Barentshavet.

Det nære fiskeriforvaltningssamarbeidet med Russland sikrer en bærekraftig forvaltning av fiskeriressursene i Barentshavet. Samarbeidet med Russland i nord er formalisert i Den blandete norsk-russiske fiskerikommisjonen.

Kommisjonen har i løpet av mer enn 35 år utviklet et tett forvaltningssamarbeid, og fastsetter forvaltningsstrategier, totalkvoter, tekniske reguleringstiltak og rammene for kontroll-samarbeidet.

EU

Samarbeidet med EU om forvaltningen av felles bestander i Nordsjøen omfatter blant annet torsk, sei og sild. Norge og EU har utviklet langsiktige forvaltningsstrategier som skal sikre et bærekraftig beskatningsmønster og stabile fangstnivåer for disse bestandene. Samarbeidet foregår på områder som kontroll og tekniske reguleringstiltak.

Grønland, Island og Færøyene

Avtalen om bilateralt fiskerisamarbeid mellom Norge og Grønland er basert på historisk fiske i hverandres farvann. Etter denne avtalen kan fartøy fra Norge og Grønland fiske i hverandres eksklusive økonomiske soner. Norge og Grønland har årlig inngått kvoteavtaler siden 1991.

Fiskerisamarbeidet mellom Norge og Island i dag er basert på «Smuthullavtalen» fra 1999 mellom Norge, Island og Russland. I henhold til avtalen godtar Island at de nordlige fiskebestandene i Norskehavet og Barentshavet reguleres

av Den blandete norsk-russiske fiskerikommisjonen. I tillegg er både Norge og Island parter i forskjellige multilaterale avtaler innenfor fiskeri-sektoren.

I 1979 inngikk Norge og Færøyene en rammeavtale om fiske i hverandres soner. Avtalen er gjensidig, balansert og regulerer byttet av kvoter mellom partene. Norge og Færøyene har hvert år frem til 2010 inngått en kvoteavtale om utveksling av fiskekvoter i hverandres økonomiske soner. For 2011 er det ikke inngått avtale om kvotebytte, primært på grunn av uenighet om fisket etter makrell.

Norsk vårgytende sild

EU, Færøyene, Island, Norge og Russland inngår årlig en avtale om forvaltning av bestanden av norsk vårgytende sild.

Bestanden av norsk vårgytende sild er den største fiskebestanden i Nord-Atlanteren. Sildebestanden reguleres i tråd med en forvaltningsstrategi som skal sikre et høyt og vedvarende utbytte fra bestanden innenfor bærekraftige rammer.

Makrell

EU, Færøyene og Norge hadde i perioden 2000-2009 et trepartssamarbeid om forvaltningsregimet for fisket etter

makrell i Nordøst-Atlanteren. Dette forvaltningsregimet tar sikte på å sikre at bestanden opprettholdes på et bærekraftig nivå. Gytebestanden av makrell har økt mye siden 2002, og tilstanden til bestanden er regnet for å være god. Makrellen har også fått større utbredelse, og i 2010 ble det satt igang nye kyststatsforhandlinger mellom EU, Norge, Færøyene og Island som kyststater og Russland som observatør. Målet er en bærekraftig forvaltning av hele makrellbestanden.

Kolmule

På slutten av 1990-tallet var det en kraftig økning i fisket etter kolmule, og det var behov for en kyststatsavtale. I desember 2005, etter seks år med forhandlinger, ble kyststatene (EU, Færøyene, Island og Norge) enige om fordeling og forvaltning av kolmulebestanden. På grunn av dårlig bestandssituasjon har kyststatene avtalt en dramatisk reduksjon av kvotene i 2011. Det er i tråd med forskernes anbefalinger og følger den felles forvaltningsplanen. Planen skal sikre en bærekraftig forvaltning.

Kamp mot ulovlig, urapportert og uregulert fiske

Ulovlig, urapportert og uregulert fiske er den største trusselen mot forvaltningen av verdens fiskeressurser. Både lovlig fiske og marine økosystemer er truet. Kampen mot ressurskriminalitet har høyeste prioritet i norsk fiskeriforvaltning.

Norge har satt i verk en rekke tiltak for å bekjempe UUU-fiske. Vi arbeider for å redusere overkapasiteten i den kommersielle fiskeflåten. Vi har satt i verk omfattende tiltak for å styrke kontrollen av fiskeriaktivitet på havet og ved landing av fisk. Fiskeribestemmelsene håndheves både på havet, ved landing av fisk og ved eksport. Både norske og utenlandske fiskefartøyer er underlagt strenge kontrollrutiner i alle norske farvann. I denne prosessen er et effektivt samarbeid mellom den norske Kystvakten, Fiskeridirektora-

et og salgsorganisasjonene en nøkkelfaktor. Ulovlig uttak av viktige bestander som torsk og hyse i Barentshavet er betraktelig redusert. Det ble ikke registrert noe slikt ulovlig fiske i 2009.

UUU-fiske er i stor grad et mellomnasjonalt problem som bare kan bekjempes gjennom internasjonalt samarbeid. Det er bygd opp et omfattende rammeverk av internasjonale tiltak. Kontroll av fisket på felles fiskebestander krever tett samarbeid mellom de berørte statene. Norge har for tiden samarbeidsavtaler om kontroll og tiltak mot UUU-fiske med EU-kommisjonen, Russland, Island, Storbritannia, Litauen, Sverige, Danmark, Færøyene, Nederland, Tyskland, Portugal, Canada, Polen, Estland og Marokko.

Både norske og utenlandske fiskerifartøy er underlagt strenge kontrollrutiner i alle norske fiskerifarvann.

I 1994 opprettet Norge en svarteliste over fartøyer som har drevet med UUU-fiske i Nordøst-Atlanteren, og slike fartøy blir nektet å delta i fisket i norske farvann. Slike svartelister har siden blitt opprettet av flere regionale fiskeriforvaltningsorganisasjoner hvor Norge er medlem.

På regionalt nivå inngikk Den nordøstatlantiske fiskerikommisjonen (NEAFC) på initiativ fra Norge en bindende regional avtale om havnestatskontroll i Nordøst-Atlanteren. Avtalen er basert på FAOs modell for havnestatskontroll fra 2007.

Høsten 2009 ble det enighet i FAO om en bindende global avtale om havnestatskontroll. Dette var et norsk initiativ og fulgte av fiskeriresolusjonen vedtatt i FNs generalforsamling.

Norske fiskerimyndigheter

Fiskeri- og kystdepartementet

Departementet er sekretariat for statsråden, og utøver sin administrative myndighet gjennom utarbeiding og implementering av lover og forskrifter.

Havressurs- og kystavdelingen

Havressurs- og kystavdelingen har ansvar for saker knyttet til fiskeriene, havmiljøet og kystforvaltningen. Det ligger et bredt spekter av tema i porteføljen til avdelingen, medregnet kvoteforhandlinger og internasjonale fiskeriattaler, UUU-fiske, koordinering av areal- og miljøpolitikk, regulering av og adgangen til å drive fiske og fangst, strukturordninger for fiskeflåten, petroleumssaker, sjøsikkerhet og beredskap mot akutt forurensing.

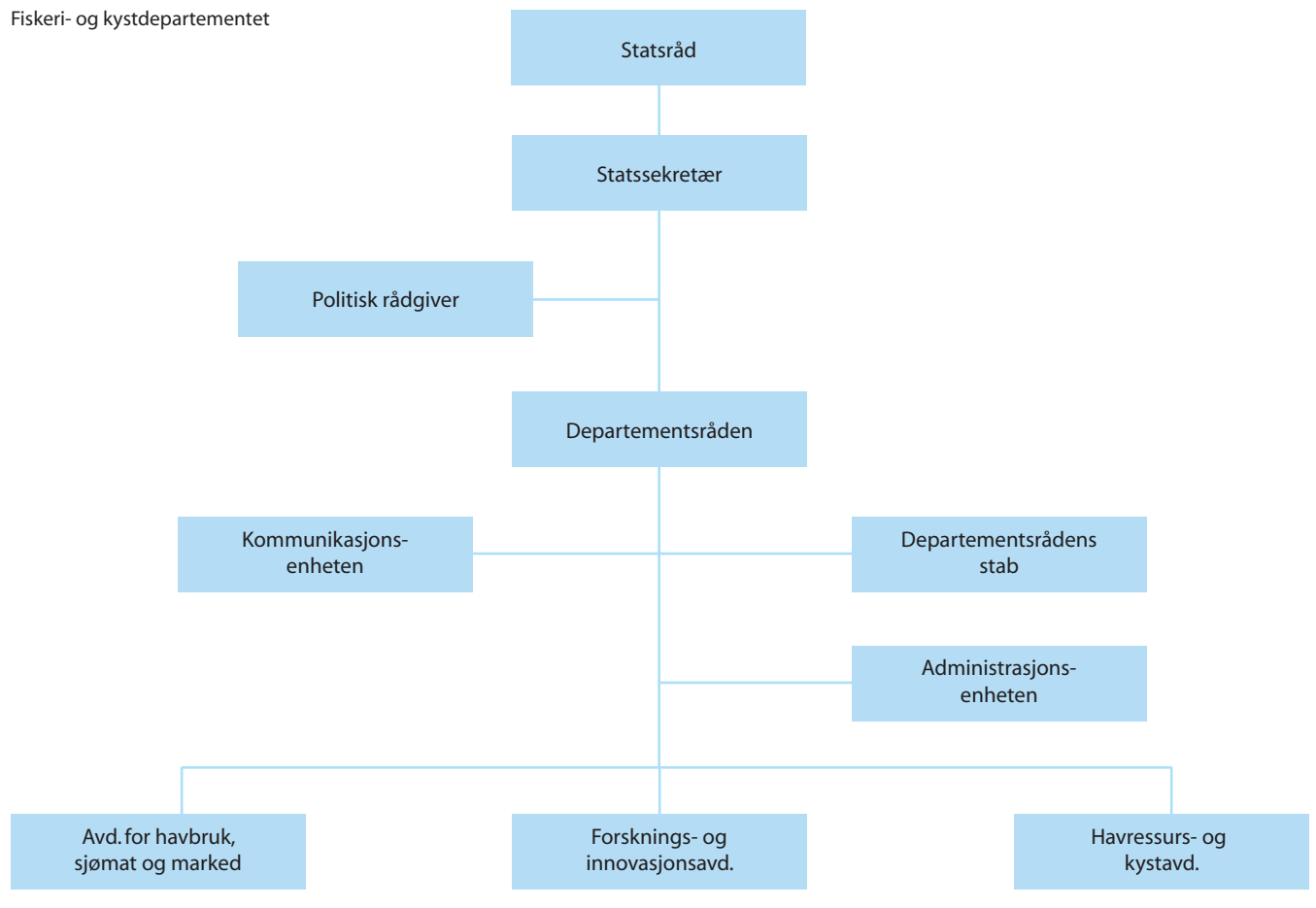
Avdelingen har ansvar for havressursloven, deltakerloven, losloven, havne- og farvannloven og råfiskloven.

Avdeling for havbruk, sjømat og marked

Avdeling for havbruk, sjømat og marked har ansvar for regelverk og rammevilkår for – og tilsyn med havbruksnæringen, medregnet fiskehelse og miljømessig bærekraft.

Under avdelingens ansvarsområde ligger trygg og sunn sjømat av god kvalitet og tilsyn med sjømatprodukter gjennom hele produksjonskjeden, inkludert fiskefôr. Handelspolitikk og markedsadgang er et annet viktig ansvarsområde; på globalt nivå (WTO), europeisk nivå (EU-

Fiskeri- og kystdepartementet

EØS) og regionalt/bilateralt nivå (EFTA).

Avdelingen baserer arbeidet sitt på verdikjeden «fra fjord til bord» og tilrettelegger for økt verdiskaping, bl.a. gjennom felles markedsføring med midler fra næringen, administrert av Eksportutvalget for fisk AS.

Avdelingen er ansvarlig for gjennomføring og oppfølging av lover og reguleringer; akvakulturloven og fiskeeksportloven i tillegg til matloven og dyrevelferdsloven når det gjelder sjømat og havbruk.

Forsknings- og innovasjonsavdelingen

Forsknings- og innovasjonsavdelingen har ansvar for forsknings- og innovasjonspolitikken, regionalpolitikken og havne- og sjøtransportpolitikken, medregnet Nasjonal transportplan.

Avdelingen arbeider med statsbudsjettet, revisjonssaker, økonomistyring, tilskuddsforvaltning og mål- og resultatstyring.

Avdelingen har ansvar for etatsstyringen av Fiskeridirektoratet, Kystverket, Havforskningsinstituttet, Nasjonalt institutt for ernærings- og sjømatforskning (NIFES), Veterinærinstituttet og Fiskeri- og havbruksnæringens forskningsfond. I

tillegg kommer eierstyringen av NOFIMA AS og Eksportutvalget for fisk AS.

Nordisk samarbeid og bistandssaker og ansvaret for finansiering og drift av infrastrukturen på Jan Mayen ligger også i denne avdelingen.

Fiskeridirektoratet – departementets rådgivende og utøvende organ

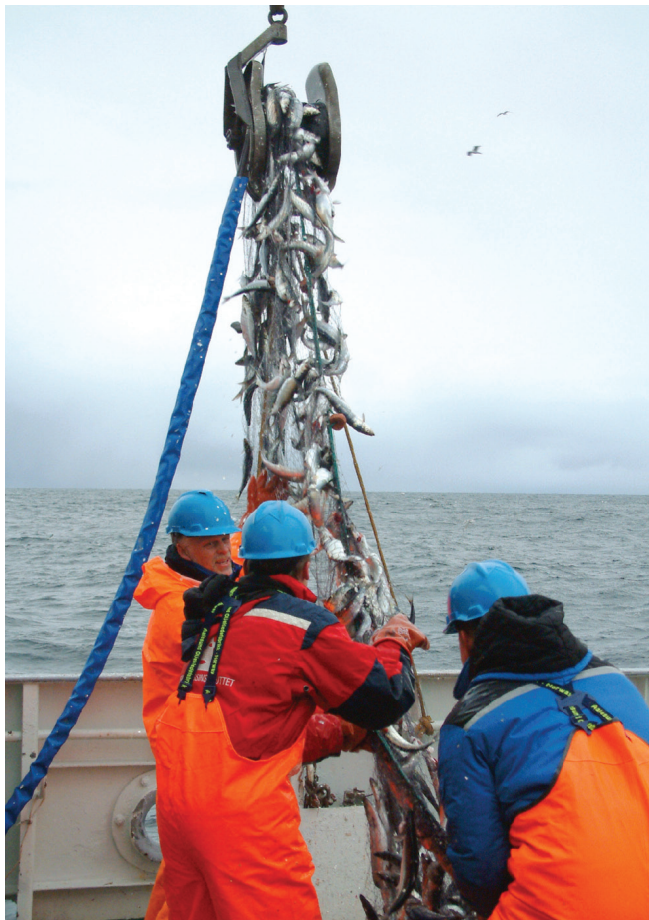
Fra sitt hovedkontor i Bergen fungerer Fiskeridirektoratet som rådgivende og utøvende organ for departementet innenfor fiskeri- og havbruksforvaltningen.

Målet er å fremme lønnsom og verdiskapende næringsaktivitet gjennom bærekraftig og brukerrettet forvaltning av marine ressurser og marint miljø.

Kystvakten – driver ressurskontroll

Sammen med Fiskeridirektoratet og salgslagene har Kystvakten ansvaret for ressurskontrollen. Kystvakten er underlagt Forsvarsdepartementet, og én av hovedoppgavene er å overvåke fiskeriaktiviteten.

Havområdene som er underlagt norsk fiskerijurisdiksjon og overvåkning, er sju ganger større enn det norske fastlandet.

Oppsyn med den norske økonomiske sonen, fiskerisonen ved Jan Mayen og vernesonen ved Svalbard har tradisjonelt vært og er fremdeles Kystvaktens høyest prioriterte oppgave.

Havforskningsinstituttet

Med nærmere 700 ansatte er Havforskningsinstituttet den største marine forskningsinstitusjonen i Norge og en globalt ledende organisasjon innenfor vitenskapelige undersøkelser og rådgivning om fiskebestander, ressursforvaltning og havbruk. Instituttet fungerer som hovedrådgiver for Fiskeri- og kystdepartementet på disse områdene.

Tradisjonelle marine overvåkingsprogrammer har generelt lagt vekt på enkeltelementer i økosystemet, for eksempel enkeltstående fiskearter eller én enkelt miljøfaktor. Havforskningsinstituttet har en helhetlig tilnærming til marin økologi, og har moderne forskningsfartøyer og fasiliteter til å overvåke og studere hele det marine økosystemet. Samtidige målinger av alle komponentene i økosystemet gir nye og forbedrede muligheter til å forstå det økologiske samspillet.

Instituttet overvåker og studerer økosystemene i Barentshavet, Norskehavet og Nordsjøen, i tillegg til økosystemene i kystsonene.

Fotografier: Scanfishphoto, Havforskningsinstituttet,
Kystvakten og Eksportutvalget for fisk
Design: www.lucas.no
Trykk: 07 Oslo

© Fiskeri- og kystdepartementet 2011

Postboks 8118 Dep. 0032 Oslo
www.regjeringen.no/fkd

Telefon 22 24 90 90
Faks 22 24 95 85

L-0549B

www.fisheries.no

fisheries.no er Norges offisielle nettsted for informasjon om sjømattrygghet, fiskeri- og havbruksforvaltning. Fiskeri- og kystdepartementet er ansvarlig for informasjonen i samarbeid med Havforskningsinstituttet, Fiskeridirektoratet, Nasjonalt institutt for ernærings- og sjømatforskning, Veterinærinstituttet og Mattilsynet.

FISKERI- OG KYSTDEPARTEMENTET